GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLIX.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicar

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 275. *Lunĭ, Marţĭ 9 (21) Decemvre.* **1886.**

Misiunea patriotică a bisericeloră nóstre.

III.

Braşovŭ, 8 Decemvre 1886.

După ce amŭ arătatŭ, că misiunea patriotică a biserică a biserică nóstre este de a apĕra, susţiné şi întărì némulŭ românescŭ contribuindŭ astfeliu la cultura, bunăstarea şi înflorirea patriei, şi că, prin urmare, spre ajungerea acestui scopŭ comunŭ patrioticŭ este de lipsă o acţiune comună, remâne sĕ mai cercetămŭ în ce consistă acéstă acţiune comună, unde se începe şi cum trebue sĕ se pună în lucrare.

Inainte de tóte amŭ dorî sĕ se constate că aicĭ nu e vorba de o acţiune politică, ci numai şi numai de o acţiune limitată pe tĕrêmulŭ culturei. Décă este ca bisericele nóstre sĕ apere, sĕ susţină şi sĕ întăréscă némulŭ românescŭ, atuncĭ acésta nu o potŭ face în împrejurările de faţă decâtŭ prin apĕrarea, susţinerea şi întărirea învĕţămêntului românescŭ.

Bisericele române au în privinţa acésta o sântă chiămare nu numai din punctŭ de vedere patrioticŭ-naţionalŭ, ci chiar şi din punctŭ de vedere confesiunalŭ, mai întâiu fiindŭ că învĕţămêntulŭ românescŭ este prin legile de aḍĭ încredinţatŭ conducerei şi îngrijirei lorŭ, apoi fiindŭ că conservarea şi cultivarea limbei şi literatuturei românescĭ este o cestiune de viéţă şi pentru bisericele nóstre, carĭ nu potŭ esista şi nu se potŭ desvolta decâtŭ numai prin mijloculŭ limbei române.

S'a lucratŭ şi se lucréză multŭ de către căpeteniile şi organele nóstre bisericescĭ pentru iustrucţiunea poporului românŭ. Amŭ fi nedreptĭ décă nu amŭ recunósce acésta. Unii facŭ mai multŭ, alţii mai puţinŭ, dér toţĭ facŭ câte ceva în interesulŭ învĕţămêntului românescŭ, şi décă resultatele de multe orĭ suntŭ neînsemnate şi încă mai de multe orĭ nulă, causa suntŭ piedicele, ce ni se punŭ în cale de către adversarĭ şi pe carĭ ni le mărimŭ noi in şine, ni le duplicămŭ prin stângacele nóstre apucăturĭ, prin acţiunile micĭ şi isolate şi prin neînţelegerile între factorii, dela carĭ depinde apĕrarea şi progresarea scóleloră nóstre.

Scîmŭ şi ne putemŭ convinge în fie-care ḍi, că adversarii noştri în lupta lorŭ contra elementului românescŭ nu facŭ deosebire între o scólă unită séu greco-orientală, ci le persecută pe tóte de-opotrivă, pentru că suntŭ *românescĭ*.

Ne aflămŭ dér faţă cu-o acţiune sistematică îndreptată în contra învĕţămêntului românescŭ. Acéstă acţiune este condusă de forţa puterei de statŭ şi Kulturegyleturile s'au înfiinţatŭ cu scupulŭ hotărîtŭ de a sprijinì şi întregì acţiunea guvernului.

E dreptŭ, că episcopulŭ Szasz Domokos a vorbitŭ în comisiunea kulturegyletului de sêmţirea frăţéscă între deosebitele rasse şi naţionalităţĭ şi de iubirea de ómenĭ, dér acésta se referesce mai multŭ la principiile profesate de biserică, decâtŭ la cele profesate de kulturegyletiştĭ. Prelatulŭ ungurŭ însuşĭ vrêndŭ sĕ dea espresiune sentimenteloră sale adevĕrate, faţă cu resultatele, ce le aştéptă dela alianţa kulturegyletului cu bisericele maghiare, a încheiatŭ cu esclamarea: „dea ceriulŭ ca şi în partea acésta rĕsăriténă a patriei nóstre (adecă în Ardélŭ) sĕ se împlinéscă profeţia: *Maghiaria n'a fostŭ, ci va fi*“.

Nu mai încape dér îndoiélă, că stămŭ făţă cu o acţiune combinată care, aci pe faţă, aci în ascunsŭ tinde la maghiarisarea succesivă a şcóleloră nóstre, pentru a-şĭ ajunge idealulŭ de a vedé o Maghiariă cum n'a mai fostŭ.

Ce opunemŭ noi Românii acestei falange grozave? Legea ne scutesce încă şcólele ca vai de ea. Dér ce mijlóce întrebuinţămŭ noi în contra abusuriloră şi a ḍilniceloră violenţe şi călcărĭ de lege? Ce resultatŭ are apĕrarea nóstră de astăḍĭ?

Vedemŭ resultatele orĭ încătrău ne aruncămŭ privirea şi grózā şi spaimă trebue sĕ ne cuprindă inimile la priviliscea ce se desfăşură dinaintea ochiloră noştri.

De când s'a întrodusŭ limba maghiară ca studiu obligatŭ în scólele poporale şi de când s'a „regulatŭ“ acestŭ studiu în scólele secundare, este cu neputinţă sĕ mai scie directorulŭ, séu învĕţătorulŭ, séu eforulŭ scólei până unde trebue sĕ mérgă propunerea limbei unguresci. Ordonanţe nesfêrşite ministeriale, disposiţiunĭ care de care mai „energice“ de ale inspectoriloră de scóle unguresci, ingerinţe ḍilnice neiertate ale funcţionariloră ungurĭ, intrigĭ şi manopere continue, denunţărĭ şi calumnii rĕutăciósе, tóte acestea suntŭ îndreptate în contra scóleloră nóstre românescĭ sub cuvêntŭ, că întrînsele nu se învaţă destulŭ de bine limba maghiară. Sub acestŭ pretecstŭ se destitue şi se suspendéză învĕţătorii nostri confesionalĭ cu sutele. Scólele nóstre suntŭ ameninţate cu închidere. In comune curatŭ românescĭ, unde avemŭ scóle bune, adversarii nostri, adunândŭ câteva subscrierĭ de pe la jidovĭ şi alţĭ veneticĭ, cerŭ înfiinţarea de scóle maghiare comunale şi de statŭ ca sĕ bată cu ele scólele românescĭ, ér îndată ce se deschide o asemenea scólă maghiară plouĕ din tóte părţile poruncĭ, ca ómenii sĕ-şĭ trimétă copii la ea.

Şi ce resistenţă opunŭ bisericele nóstre acestoră uneltirĭ carĭ au de scopŭ distrugerea totală a scóleloră românescĭ?

Credemŭ că autorităţile nóstre scolare confesiunale suntŭ îngrijate de mersulŭ lucruriloră, le vedemŭ chiar intervenindŭ icĭ şi colo în favórea scóleloră, dér resultatulŭ este mai întotdéuna unŭ desastru pentru învĕţămêntulŭ nostru românescŭ.

Când vedemŭ pierderile, ce necontenitŭ trebue sĕ le suferimŭ; când vedemŭ, că aḍĭ într'o parte a ţĕrii mâne în alta inimiculŭ culturei române căştigă terêmŭ; când vedemŭ că aci într'unŭ comitatŭ, aci în altulŭ scólele nóstre suntŭ asediate şi bombardate; când vedemŭ, că adversarii redică în ţinuturĭ curatŭ românescĭ, scóle cu limba lorŭ; când vedemŭ pe bieţii Românĭ luptândŭ o luptă desperată, mai de multe orĭ lipsiţĭ de mijlóce, isolaţĭ şi părăsiţĭ, fără de sfatŭ şi făr de conducere, lăsaţĭ în prada puterei covêrşitóre a inimicului; când peste acésta îi mai vedemŭ nu arareorĭ certându-se între sine în ora periculului, care ar trebuì sĕ-i afle pe toţĭ pregătiţĭ de luptă, în strînsă solidaritate: atuncĭ trebue sĕ ne ḍicemŭ, că cu puterĭ concentrate, cu precugetare şi cu sistemă suntŭ atacate şi combătute scólele nóstre de către duşmanĭ, dér risipite, isolate şi destrăbălate trebue sĕ fiă puterile nóstre, slabă şi lipsită de planŭ trebue sĕ fiă apĕrarea scóleloră nóstre din partea organeloră superióre confesiunale.

Puterea adversară e prea însemnată şi prea mare este pierderea, ce ne ameninţă încă de aicĭ încolo, ca sĕ nu ne gândimŭ seriosŭ la o resistinţă energică, susţinută cu tóte mijlócele de carĭ dispunemŭ, după unŭ planŭ de apĕrare sistematicŭ şi bine alcătuitŭ.

Scólele ambeloră bisericì ale nóstre suntŭ deopotrivă ameninţate, amêndouĕ suntŭ deopotrivă interesate la apĕrarea lorŭ.

Resultă de aicĭ, că interesele fiindŭ comune, apĕrarea lorŭ, ca sĕ fiă cu succesŭ, trebue sĕ se facă după unŭ planŭ comunŭ.

Cugetarea, ce se va îndrepta asupra acestui planŭ comunŭ şi a mijlóceloră ce se cerŭ pentru realisarea lui, este punctulŭ de pornire alŭ acţiunei comune.

Raportulŭ strategicŭ alŭ Austriei nordostice

Sub titlulŭ acesta profesorulŭ dela academia statului majorŭ generalŭ „Neculae« din Petersburgŭ, colonelulŭ *Scerboff-Nefjedovicĭ*, a publicatŭ în „*Encyclopedija vojenskich i morskich nauk*“ unŭ studiu interesantŭ, care arată câtŭ de amĕruntŭ se ocupă statulŭ majorŭ generalŭ rusŭ de Austria din punctulŭ de vedere militarŭ. Oficiosulŭ „Organ der militärwissenschaftlichen Vereine“ din Viena a tradusŭ acestŭ studiu, fără nicĭ o observaţiune.

Colonelulŭ Scerboff-Nefjedovicĭ consideră ca teatrulŭ unui rĕsboiu ruso-austro-ungarŭ Galiţia, Bucovina, Silesia, Moravia, Austria de josŭ, Ungaria şi Ardealulŭ, înaintândŭ trupele ruse până la Dunăre chiar.

„Insemnătatea eminentă a Dunării, ḍice colonelulŭ rusŭ, se face valabilă mai alesŭ prin aceea, că *Viena*, ca capitală şi reşedinţă a ambeloră jumătăţĭ ale imperiului zace pe ţĕrmulŭ dreptŭ alŭ puternicului fluviu, prin urmare pentru ajungerea acestui ţelŭ e neapĕratŭ de lipsă realisarea trecerei Dunării. Dunărea forméză o barieră strategică de ânteiulŭ rangŭ“.

»Mai curêndŭ s'ar putea trece Dunărea în Ungaria şi anume aprópe de Budapesta şi de Strigoniu. Dér aceste locurĭ de trecere zacŭ fórte aprópe de puternica fortăreţă Comorn, care ar trebui mai ânteiu blocată séu asediată, ceea ce ar fi împreunatŭ cu marĭ greutăţĭ. Prin Carpaţĭ însĕ e uşorŭ de trecutŭ, fiindŭ că în regiunea lorŭ nu e nicĭ o fortăréţă şi pedecile naturale se potŭ încurêndŭ înlătura:

„In întréga parte muntósă a Ungariei şi Galiţiei nu esiste aḍĭ nicĭ o singură fortificaţiune permanentă. Numai în unele locurĭ s'au mai păstratŭ încă resturĭ din vechĭ fortificaţiunĭ fără nicĭ o valóre militară. După trecerea munţiloră, séu mai bine ḍisŭ a regiuniloră defileuriloră, întêlnescĭ icĭ-colea castele vechĭ numai de valóre tactică locală, care n'ar putea servi ca punctŭ de sprijinŭ alŭ apĕrării faţă cu unŭ atacŭ energicŭ.«

„Décă se consideră ca liniă de apĕrare austriacă acea parte a Carpaţiloră, care forméză graniţa între Ungaria şi Galiţia, atuncĭ e de constatatŭ, că partea vestică, Besckiḍii (lanţulŭ din frunte alŭ Carpaţiloră nordvesticĭ, cu pădurĭ dese, greu de pĕtrunsŭ. — Red.) nu forméză pentru operaţiunile atacatorului unŭ valŭ tocmai impedecătorŭ. *Spaţiulŭ dintre Poprad şi Oslava este după formaţiunea sa, precum şi din causa drumuriloră, în fine din causa desimei poporaţiunei şi a bogăţiei de isvóre partea cea mai potrivită pentru o trecere a Carpaţiloră cu armate marĭ.* Partea mediă şi ostică a Carpaţiloră e mai greu de trecutŭ...“

Vistula, ca liniă de apĕrare a armatei austro-ungare, are într'atâta valóre, întru câtŭ flancurile au unŭ sprijinŭ în Cracovia şi în San. Descrie apoi colonelulŭ rusŭ Cracovia şi împrejurimea fórte esactŭ şi amĕrunţitŭ, totŭ aşa şi Przemysl, care forméză o simţitóre pedecă mişcărei armatei rusescĭ, care ar înainta. Despre linia Dnistrului ḍice:

„Ca liniă de apĕrare are Dnistrulŭ desavantagiulŭ, că'i lipsescŭ puncte destoinice de resistenţă şi cu întăriturĭ permanente. Linia acésta, lungă de 260 chilometri, dela Sambor până la graniţă, se póte încungiura pe ambele flancarĭ, în drépta printr'o aventare a atacatorului la ţĕrmulŭ dreptŭ, în stânga printr'o manevră în vestŭ de Sambor, între Dnistru şi San, unde nu esistă pedecĭ, deşi tabéra întărită dela Przemysl restrînge acéstă manevră«.

Reţeaua căiloră ferate galiţiane e fórte slabŭ desvoltată, numai marea liniă Carol-Ludwig e bună, anume pentru Ruşĭ, pentru transportulŭ trupeloră rusescĭ ce vinŭ din districtulŭ militarŭ Kiev; *pentru Austria* n'are multă valóre calea, din contră *e desavantagiósă, fiindŭ lipsită de orĭce scutŭ.* Prin întreruperea acestei linii se distruge legătura Galiţiei cu Viena şi cu celelalte centre ale Galiţiei. *Starea actuală a reţelei căiloră ferate galiţiene nu asigură nicĭdecum Austriei posibilitatea unei repeḍĭ concentrărĭ de masse însemnate de trupe* şi astfelŭ s'ar întârḍia fórte multŭ deschiderea inimiciţieloră, ḍice oficerulŭ superiorŭ rusŭ.

Situaţiunea în zona dintre Carpaţĭ şi Dunăre lângă Budapesta o descrie astfelŭ:

„Pe totŭ teritoriulŭ nu întâlnescĭ puncte întărite, numai icĭ-colea întăriturĭ vechĭ dărîmate, fără vre-o valóre militară, pe când formaţiunea terenului favoriséză în genere apĕrarea, aşa că marşulŭ spre Budapesta se póte uşorŭ îngreuia, deşi de altă parte trebue sĕ accentuezŭ, că *pe întréga distanţă dela Carpaţĭ până la Dunăre nu esistă nicĭ o linia de apĕrare, care ar fi potrivită pentru o resistenţă durabilă.* Puternica desvoltare a reţelei generale de drumurĭ şi lipsa de puncte întărite facŭ posibilŭ *a ocoli uşorŭ fiăcare posiţiune.*

Galiţianii ruşi şi Rusia.

„Varşavski Dnevnik“, organulŭ oficialŭ rusescŭ din Varşovia, publică o corespondenţă din Galiţia, alŭ căreĭ cuprinsŭ unŭ corespondentŭ din Lembergŭ i-lŭ comunică anume lui „Pester Lloyd“, fiindŭ că se temea că, comunicându-lŭ unui ḑiarŭ din Austria, ar fi putută fi confiscatŭ. Étă ce se ḑice între altele în corespondenţa galiţiană din fóia rusésca:

„Nu credemŭ, că Rusia va pune în buzunar liniştită mănuşa ce i s'a aruncatŭ în Budapesta şi se va supune vicleniilorŭ inimicĭ. Deórece Galiţia, în puterea posiţiunei sale geografice, în casulŭ unui rĕsboiu e espusă celui mai mare periculŭ, tinĕrŭ şi bĕtrânŭ întrébă: când şi în ce modŭ va porni lovitura? Noi Galiţienii ruşĭ nu ne tememŭ de rĕsboiu, din contră îlŭ aşteptămŭ cu nerăbdare. Rĕsboiulŭ însemnéză pentru noi sosirea fraţilorŭ cu scopŭ d'a ne libera din sclăvia seculară a streinilorŭ, carĭ caută sĕ ne stîrpéscă, deşi nu vorŭ isbuti. Numai Polonii se temŭ de Ruşĭ, se sciu vinovaţĭ, deórece au jucatŭ rolulŭ de hegemonĭ şi tiranĭ. Se mai temŭ de Ruşĭ jidovii, esploatatorĭ şi hoţĭ, pe mâna cărora constituţia austriacă a datŭ nenorocita nóstră ţéră. Nu credemŭ că Polonii ar fi în stare sĕ se opună Ruşilorŭ, fiindŭ că massele poporului rusŭ n'ar suferi nicĭ o acţiune inimică, arŭ năvăli asupra curţilorŭ domnilorŭ polonĭ şi s'ar putea repeţi scenele din 1846....

„Din acestŭ temeiu, Polonii arŭ face mai bine sĕ priméscă regimentele ruse cu pâne şi sare. Despre jidovĭ nu mai ḑicŭ nimicŭ, ei suntŭ obicĭnuiţĭ a respecta orĭce putere. Armata rusă ar întâlni în marşulŭ ei numai armata austriacă, dér nu se scie cum se va aduna acésta şi căruĭ conducĕtorŭ i se va încredinţa comanda, deórece dela Radetzki încóce nu e cunoscut nicĭ unŭ general vestitŭ. Ne'ndoimŭ că regimentele ungare vorŭ fi trimise în foculŭ celŭ dinteiu, deórece *Maghiarii nu suntŭ aşa de nătângĭ, ca sĕ permită a se trimite soldaţii şi honveḑiĭ lorŭ afară din Ungaria.* In casŭ de perdere ei n'ar avea pe nimenea care sĕ le apere graniţa, Carpaţii. Mai probabilŭ e, că Austria îşĭ va concentra armata sa numai la Przemysl şi că acolo se va da ataculŭ principalŭ, pe când într'aceea va fi posibilŭ ca în Lembergŭ sĕ se serbeze în bucuria generală a poporului unirea naţională şi bisericéscă a rusismului galiţianŭ.

„Dea Dumneḑeu sĕ fimŭ liberaţĭ de greulŭ jugŭ romano-polonŭ.... Ar fi timpulŭ sĕ dovedimŭ lumii, că noi, carĭ amŭ fostŭ supuşĭ credincioşĭ ai Austriei şi neamŭ vĕrsatŭ sângele pentru ea, în momentulŭ actualŭ, în care în Austria domnescŭ Iesuiţii şi Polonii şi în care ni s'a detrasŭ totŭ ce altorŭ popóre li s'a datŭ, amŭ perdutŭ orĭce speranţă într'unŭ viitorŭ mai bunŭ şi ne-amŭ întorsŭ cu simţĕmintele-şi cu cugetele spre Rusia, deórece scimŭ, că numai Rusia e în stare, d'a ne da aceea ce dorimŭ.

„Poporulŭ nostru nu va mai plăti atuncĭ dărĭ pentru fundaţiunĭ polone, alŭ cărorŭ scopŭ e nimicirea rusismului, poporulŭ rusŭ nu va trebui sĕ susţină internate iesuite, nu va trebui sĕ se milogéscă ḑece anĭ pentru o şcólă rusă în Lembergŭ şi sĕ se espună la batjocurile făloşilorŭ domnĭ polonĭ şi jidovĭ.... Biserica rusă va fi atuncĭ rusécă, Iesuiţii nu vorŭ mai trece peste pragulŭ ei, nu vorŭ mai pensiona pe unŭ metropolitŭ rusŭ pentru iubirea lui cătră biserica rusă, preoţimea nu va primi darurĭ dela bancruţĭ polonĭ şi dela samsarii lorŭ jidovĭ şi nu vorŭ mai intra la învoială sub diferite condiţiunĭ, ca sĕ promoveze scopurĭ polone; învĕţătorii polonĭ nu vorŭ da instrucţiune copiilorŭ ruşĭ şi nu vorŭ lăţi cântece duşmane Ţarului rusŭ. Copii noştri nu vorŭ cânta cântece de laudă marelui rege Casimir, căruia avemŭ sĕ'i mulţămimŭ colonisarea jidovilorŭ. Lucrulŭ principalŭ însĕ este că, precum s'a accentuatŭ deja de Kellojev în opulŭ „Galiţia şi Moldova“, Ruşii după ocuparea Galiţiei se vorŭ mira, că acestŭ nenorocitŭ poporŭ, care a fostŭ jefuitŭ la desfiinţarea servituţii, care nu află nicĭ-ærĭ dreptate şi adevĕrŭ, n'a fostŭ împinsŭ cu forţa în braţele socialismului.“

„Acestea suntŭ motivele, pentru ce Ruşii galiţienĭ nu se temŭ de rĕsboiu. Acestea suntŭ motivele, pentru ce ei suntŭ gata, décă va fi numai cu putinţă, sĕ priméscă pe fraţii cu pâne şi sare, în sunetele clopotelorŭ, ca pe nisce liberatorĭ de unŭ greu jugŭ strĕinŭ“.

La acestea observă corespondentulŭ, că ce s'ar ḑice în Rusia séu în Varşovia, décă oficiala „Gazeta Lvovska“ ar scrie astfelŭ despre starea Polonilorŭ din Rusia.

Forţele armate ale României.

„Lupta“ spune, că în secţia a III dela Cameră, ministrulŭ de rĕsboiu a venitŭ cu unŭ proectŭ de lege pentru fixarea contingentului armatei pe anulŭ viitorŭ şi anume: 11,000 tinerĭ pentru armata permanentă şi 3,000 pentru călăraşĭ.

D. Iancu Sturza a profitatŭ de acéstă ocasiă pentru a face unŭ micŭ discursŭ, în care a întrebatŭ pe ministrulŭ, care suntŭ forţele nóstre militare, décă suntemŭ pregătiţĭ a face faţă eventualităţilorŭ, décă avemŭ materialŭ etc.

Étă rĕspunsulŭ ministrului de rĕsboiu:

„In fiă-care anŭ numĕrulŭ tinerilorŭ înscrişĭ la sorţĭ (cu vĕrsta de 21 de anĭ) este de 45,000. Din acestŭ numĕrŭ trebue scăḑuţĭ 17,000, carĭ intră în categoria celorŭ bolnavĭ, nesănătoşĭ, cu casurĭ de scutire etc. Rĕmâne decĭ contingentulŭ validŭ de 28,000 tinerĭ.

„Din aceştia 11,000 intră în armata permanentă ér restulŭ de 17,000 intră în armata de dorobanţĭ.

„Acum cine voesce sĕ scie, a adausŭ ministrulŭ, efectivulŭ armatei nóstre nu are de câtŭ sĕ facă următorulŭ calculŭ: Termenulŭ de serviciu activŭ alŭ armatei permanente este de 3 anĭ. Inmulţindŭ 11,000 cu 3 urméză că noi avemŭ armate parmanente 33,000 soldaţĭ. Termenulŭ de serviciu activŭ la dorobanţĭ este de 5 anĭ. Inmulţindŭ 17,000 cu 5 ne dă 85,000 de dorobanţĭ. Decĭ armata nóstră este de aprópe 120,000 soldaţĭ, la care adăogĕndŭ călăraşii, reservele pe trei anĭ, în urmă sĕ póte urca la 150,000.“

Iată forţele armate de care dispune România la celŭ dinteiu momentŭ. Adăogĕndu-se tóte reservele şi miliţienii, România dispune de o armată fórte mare în raportŭ cu populaţiunea ţĕrii.

SCIRILE ḐILEI.

Ni se scrie din *Câmpiă*, cu data 12 Decemvre n.: »Tocmai acum, în ajunulŭ sĕrbătorilorŭ Crăciunului, comunele din solgăbirĕiatulŭ Mociului suntŭ date pe mâna unui esecutorŭ, care îi ia bietului ţĕranŭ vaca din jugŭ, purcelulŭ din coteţŭ, ba chiar şi slănina de pe podulŭ casei. Vitele suntŭ fără preţŭ, bucatele se vĕndŭ aprópe pe nimicŭ. Din asta causă esecutorulŭ trebue sĕ culégă mai totŭ ce se află în jurulŭ casei bietului ţĕranŭ, spre a putĕ scóte darea statului impreună cu competinţa sa şi alte spese marĭ, ce se facŭ cu esecuţia. In schimbulŭ acestorŭ nemilóse loviturĭ pe bieţii ómenĭ îi aşteptă, ca presentŭ de anulŭ nou, o nouă dare, şi adecă *darea pentru cânĭ*, de care până în „fericita« eră a d-lui Tisza nu s'a mai pomenitŭ în acéstă patriă dóră de când e lumea.« — Ér patrioţii subvenţionéză cu sute de mii fl. teatre unguresci şi ḑiare, iau dărĭ pentru maghiarisare, facŭ banchete, şi sĕrmanulŭ poporŭ n'are nicĭ mângăerea d'a mânca în linişte de sfintele sĕrbătorĭ o bucăţică de pâne! Dómne, câtă miseriă!

—x—

Ministrulŭ *Tisza*, ḑice »Bud. Corr.,« printr'o notă adresată ministrului *Taaffe*, a denunţatŭ, pentru finele anului 1887, în numele guvernului unguresců convenţia vamală şi comercială încheiată cu Austria la 1878. Ministrulŭ Tisza a mai declaratŭ, că guvernulŭ unguresců nu primesce nicĭ o modificare în proiectele de lege privitóre la reînoirea convenţiunei şi doresce o grabnică resolvare parlamentară a proiectelorŭ.

—x—

Ḑiarele guvernamentale din Cluşiu, „Kolozsvári Közlöny“ şi »Magyar Polgár«, facŭ cunoscut cetitorilor sĕi, că dela 24 Decemvre n. incolo se vorŭ fusiona într'unŭ singurŭ ḑiarŭ sub titlulŭ »Kolozsvár.“ Fostulŭ redactorŭ alŭ lui „Magy. Polg.«, Ajtai K. Albert, va rĕmâné ca editorŭ alŭ noului ḑiarŭ, ér redactorŭ rĕsponsabilŭ va fi Stefanŭ Petelei. — Bine şi facŭ, de ce sĕ înjure în douĕ foi şi rĕu, şi nu într'unulŭ şi bine?

—x—

I se scrie din *Deva* ḑiarului »Sieb.-Deutsch.-Tgbl.«, că »Kultur-egylet«-ulŭ de acolo a ţinutŭ în 7 c. n. şedinţa sa ordinară, în care cassarulŭ a raportatŭ, că veniturile în anulŭ acesta se urcă la suma de 2063 fl. 22 cr., carĭ banĭ au incursŭ ca taxe ale membrilorŭ, din donaţiunĭ şi din petrecerĭ arangiate pentru acestŭ scopŭ. In şedinţa acésta a făcutŭ vice-comitele Coloman *Barcsay* propunerea, ca reuniunea acésta sĕ se pună în legătură cu reuniunile sĕcuiescĭ, cu scopulŭ de a impedeca emigrarea Sĕcuilorŭ în România, a aduce familii sĕcuiescĭ la proprietarii din comitate. Propunerea a fostŭ primită, ér cu esecutarea acestuĭ proiectŭ a fostŭ însărcinatŭ însuşĭ propunĕtorulŭ. — Planurĭ, care cadŭ în baltă!

—x—

Unŭ rescriptŭ alŭ *ministeriului de finanţe*, prin care se reamintescŭ disposiţiunile asupra schimbării şi rĕscumpĕrării hârtiilorŭ de statŭ de 1 fl. cu datulŭ „7 Iuliu 1886,“ ḑice că aceste note se potŭ schimba şi rescumpĕra numai la casele împuternicite pentru acésta până la 31 Decemvre 1886, dela 1 Ianuariu 1887 până la 30 Iuniu 1888 numai adresându-se formalŭ petiţiunĭ tim-

---

FOILETONU.

Dela congresulŭ Orientaliştilorŭ.

(Urmare).

„Elementele turcescĭ în limba română“, de d-lŭ *Haşdĕu*.

Prin »elemente turcescĭ în limba română« se înţelegŭ „cuvinte turcescĭ“, căcĭ sub raportulŭ fonetică şi morfologicŭ, sub acela alŭ sintaxei şi semasiologiei, limba turcéscă n'a esercitatŭ, ca şi cea neo-grécă, maghiară şi slavă, absolutŭ nicĭ o acţiune asupra limbei române, esceptiune făcĕndŭ celŭ multŭ de introducerea unorŭ sufixe ca — *giŭ*, — *lik*, etc. E vorba aşadéră de cuvinte turcescĭ în limba română, şi nu de altceva. Aceste cuvinte, aceste elemente curatŭ lexice au fostŭ succesivŭ culese şi adunate de:

Rösler, *Die griechischen und türkischen Bestandtheile im Romänichen*, Wien 1865;

Cihac, *Eléments turcs*, dans le 2-e volume de son *Dictionnaire d'étymologie daco-roumaine*, Francfort 1879;

Miklosich, *Die türkischen Elemente in den Südost- und Osteuropäischen Sprachen*, Wien 1884.

Cea mai nouă lucrare de acestŭ genŭ este a escelentului meu elevŭ la Universitatea din Bucurescĭ, M. Shainénu, care a binevoitŭ sĕ mĭ-o dedice: *Elemente turcescĭ în limba română*, Bucurescĭ 1885.

Tóte aceste lucrărĭ, mai multŭ séu mai puţinŭ complete, au în comunŭ aceleaşĭ defecte. Credŭ că e de mare interesŭ a le semnala în acéstă notiţă, fiindŭ că aceste defecte au raportŭ cu metoda, şi fiindŭ că linguistica s'a ridicatŭ la rangulŭ de o sciinţă aprópe positivă prin metodă.

In orĭce limbă etimologia unui cuvêntŭ împrumutatŭ dint'o limbă străină este instructivă mai alesŭ din punctulŭ de vedere alŭ istoriei politice séu culturale şi alŭ psichologiei poporului căruia i s'a împrumutatŭ cuvêntulŭ. De aci resultă imperiósa datoriă de a fixa în modŭ positivŭ, de o parte, chronologia şi geografia unui astfelŭ de cuvêntŭ — adecă epoca şi loculŭ introducerei sale, — de altă parte, gradulŭ séu de circulaţiune pentru a sci, décă a ajunsŭ la o întrebuinţare generală séu numai provincială, sporadică séu strictŭ literară, şi în fine modificaţiunile sensului, diferitele aplicaţiunĭ nouĕ semasiologice ce le-a suferitŭ în noua sa patriă. Când ni se dă d. e. unŭ cuvêntŭ slavŭ în limba română, sciinţa nu câştigă aci absolutŭ nimicŭ, décă nu se indică provenienţa vechiă séu modernă a acestuĭ cuvêntŭ, constatându-se că e paleo-slavŭ, bulgarŭ, sĕrbŭ, polonezŭ séu rusŭ, că a suferitŭ cutare séu cutare schimbare de semnificare, că a înlocuitŭ cutare séu cutare cuvêntŭ indigenŭ, séu că a umplutŭ cutare séu cutare golŭ.

Tóte acestea, chronologia şi geografia cuvintelorŭ, indicaţiunea vicisitudinelorŭ lorŭ semasiologice şi circulaţiunea lorŭ relativă, lipsescŭ mai cu totulŭ în tóte tractatele asupra *Elementelorŭ turcescĭ în limba română*.

Se socotescŭ până la 1500 de cuvinte turcescĭ în limba română. Dér cea mai mare parte din ele, şi anume o fórte mare majoritate, nu aparţinŭ limbagiului poporului, care nu le-a întrebuinţatŭ nicĭodată decâtŭ ca terminĭ turcescĭ nenaturalisaţĭ, fiă din politeţă séu din bon-ton, atuncĭ când ţéra era chiar ea o provinciă otomană şi când vechii *Domnĭ* erau reduşĭ la rangulŭ de *bei*. Suntŭ multe altele ce nu le întâlnimŭ decâtŭ în secululŭ XVIII, în unele texte relative la Turcia. Trebue sĕ le considerămŭ ca cuvinte române de origine turcéscă? In casulŭ acesta, ar trebui sĕ admitemŭ ca cuvinte franceze tótă terminologia beduină ce o găsimŭ împrăştiată şi risipită în scrierile mai multŭ séu mai puţinŭ speciale asupra Algeriei.

Printre celelalte elemente turcescĭ în limba română, acelea care au devenitŭ în adevĕrŭ populare, este unŭ bunŭ numĕrŭ care, studiatŭ ca fondŭ şi nu numai ca materiă, ne aparŭ foneticesce şi morfologicesce turcescĭ, şi într'acea ele suntŭ cu totulŭ române, séu chiar romane, prin semnificarea lorŭ. Étă unŭ esemplu. Cuvêntulŭ românŭ *abraş* séu *iabraş* (calŭ pintenogŭ) este esactŭ turcesculŭ *ebraş* de origine arabă. Dér în limba română însemnéză, chiar principalminte, şi cineva séu ceva de *rĕu augurŭ*, de nenorocosŭ, semnificaţiune, care n'are nicĭ o parte nicĭ în limba turcéscă, nicĭ în cea arabă. In Franţa, „cavalerii superstiţioşĭ nu încalecă nicĭ odată caĭ *pintenogĭ (arzel)* într'o ḑi de luptă, îi credŭ nenorocoşĭ“ (Rolland, *Faune popul IV*, 162). In Italia, „calulŭ *pintenogŭ (azzeglio) e desastruosŭ*“ (Böhmer, Roman. Stud. I, 277). In Spania, terminulŭ *argel* s'aplică în acelaşĭ timpŭ la calulŭ pintenogŭ şi la o fiinţă *nenorocósă*. Astfelŭ cuvêntulŭ românŭ *abraş* este turcescŭ prin materia sa, dér e cu hotărîre romanŭ prin fondulŭ séu, prin noţiunea figurată ce o esprimă.

In fine, defectulŭ capitalŭ alŭ tuturorŭ lucrărilorŭ

brate către ministeriulŭ imperialŭ de finanţe în Viena, pe când după 30 Iuniu 1888 aceste note de statŭ revocate nu se mai potŭ schimba, nicĭ rĕscumpăra.

—x—

„Magyar Polgar" agită revisuirea legii scólelorŭ poporale, adecă a art. de lege 38 din 1868. Numita fóiă găsesce fórte defectuósă acéstă lege în mai multe dispositiunĭ ale ei şi cere revisuirea din punctulŭ de vedere alŭ „intereselorŭ statului.» Fóia jidano-maghiară din Clusiu a esperiatŭ, că „instrucţiunea poporală nu póte decâtŭ sĕ mărésca numĕrulŭ inimicilorŭ statului." — Se póte înţelege c m cum ar fi revisuirea dorită, şi pe deasupra póte că şi circumcisiunea, garanţia patriotismului jidano maghiarŭ.

—x—

Unŭ nou felŭ de inşelătoriă jidovéscă s'a descoperitŭ deunădile în *Făgăraşŭ*. Cârciumarulŭ jidovŭ din satulŭ învecinatŭ Ileni duse la oficiulŭ de mĕsurare a vaselorŭ unŭ butoiu. Acesta se umple cu apă şi se mĕsóră cuprinsulŭ lui. La lăsarea apei din butoiu, se observă, că apa nu curge cum trebue, se vedea că la cepŭ e ceva ce împedecă curgerea. Se scóte capaculŭ butoiului şi se găsescŭ în elŭ 7 băşicĭ de bou umflate, legate de unŭ bĕţŭ, care era aşedatŭ în lungulŭ axei butoiului; nefiindŭ însĕ la unŭ capĕtŭ destulŭ de înţepenitŭ, trădă pe înşelătorŭ. O nouă mĕsurare a butoiului dete o diferenţă de 18 litri. Afacerea e la judecătoria cercuală.

—x—

Scólele din *Feldióră* s'au închisŭ din causa vĕrsatului ce bântue printre copii.

—x—

Consistorulŭ gr.-or. din *Oradea-mare* publică concursŭ pentru unŭ stipendiu anualŭ de 120 fl. din „Fundaţiunea Faurŭ«. Suntŭ îndreptăţiţĭ a concura studenţĭ gr.-or. de naţionalitate română, carĭ frecuentéză unŭ gimnasiu publicŭ, academiă séu universitate, scóle reale superióre, technică, politechnică séu institutŭ teologicŭ orĭ pedagogicŭ. Au preferenţă concurenţiĭ din familia Faurŭ, respective Poynarŭ, fără privire la clasele, în carĭ studiază. Concurenţiĭ vorŭ insinta a) atestatŭ de botezŭ, b) certificatŭ de sĕrăciă. c) testimoniu cu calculŭ eminentŭ despre progresulŭ făcutŭ în anulŭ precedentŭ, d) certificatŭ despre starea sanitară şi purtarea morală. Concursele astfelŭ instruate sĕ se aştérnă la consistoriulŭ română gr.-or. în Oradea mare până la 30 Decemvre st. v. a. c.

—x—

Clubulŭ advocaţilorŭ din Budapesta a ţinutŭ o şedinţă în afacerea advocatului Baintner, care a fostŭ pedepsitŭ de ministrulŭ de interne cu 100 fl. amendă, eventualŭ 10 dile arestŭ, pentru o espresiune folosită într'o petiţiune contra unei autorităţĭ. După ce adv. Dr. Sik a istorisitŭ afacerea, preşedintele camerei advocaţiale Hodossy declară, că procederea ministrului de interne e o vătămare a imunităţii statului advocaţialŭ şi propuse sĕ se adreseze ministrului de justiţiă o energica jalbă. Propunerea s'a primitŭ, împreună cu o altă propunere d'a se convoca pe ţiua de 16 Ianuarie 1887 o adunare estraordinară a advocaţilorŭ din ţéră.

—x—

Lucrările de expropriaţiune împrejurulŭ Bucurescilorŭ pentru facerea forturilorŭ şi celorlalte lucrărĭ militare se urmărescŭ cu multă activitate. Orĭ care este

suma provisoriă a indemnităţii, ministeriulŭ o depune şi purcede pe dată la luarea în posesiune.

—x—

Metropolitulŭ Primatŭ alŭ României a adresatŭ tuturorŭ protoereilorŭ, proestoşilorŭ şi preoţilorŭ din eparhiă o circulară, prin care le atrage atenţiunea, că pe viitorŭ tóte actele oficiale emanate dela autorităţile preoţescĭ suntŭ şi rĕmânŭ gratuite. Totdeodată P. S. Sa a luatŭ dispositii a se suspenda oríce hirotonisire de preotŭ séu diaconŭ până la alŭ doilea ordinŭ, deórece sub rĕposatulŭ metropolitŭ s'au făcutŭ prea multe hirotonisirĭ.

—x—

Se crede, scrie »Românulŭ," că sĕptĕmâna acésta va fi convocatŭ colegiulŭ electoralŭ pentru *alegerea a trei episcopĭ* în locurile remase vacante şi anume episcopatele: 1) Râmnicului-Noului-Severinŭ, 2) Huşĭ şi 3) Dunării de josŭ, — cele două dintâiu rĕmase vacante prin demisionare, celŭ de alŭ treilea rĕmasŭ vacantŭ prin alegerea titularului la scaunulŭ de metropolitŭ primatŭ.

—x—

Sinodulŭ episcopescŭ sĕrbescŭ se va întruni la 28 Decemvre n., ca sĕ alégă unŭ episcopŭ pentru Verşeţŭ în loculŭ lui *Ruvaracz,* care s'a retrasŭ. După »Srbsky Narod", cestiunea nenţelegerei din congresulŭ bisericescŭ se va resolva la primăvéră. „Zastava« dice, că Ruvaracz s'a retrasŭ, fiindŭ că n'a voitŭ sĕ devină unŭ corteşŭ alŭ lui Tisza, precum suntŭ ceilalţĭ episcopĭ numiţĭ sub patriarchulŭ Angyelicĭ.

—x—

O telegramă din Parisŭ spune, că d-nii Just. *Buisson,* fostŭ representantŭ alŭ »Agenţiei Havas" în Bucurescĭ şi Alexandru *Ciurcu,* fostŭ directorŭ la „Independance Roumaine," făcêndŭ la 17 Decemvre experienţe de încăldĭtŭ cu petroleu a unui vaporŭ, lângă Asnières, de odată casanulŭ făcu explosiă. D. Buisson a fostŭ omorîtŭ pe locŭ. D. Ciurcu, rănitŭ, a putufŭ sĕ recâştige ţĕrmulŭ.

—x—

Mâne sérá Marţĭ va juca *trupa teatrală germană* „Von sieben die Hasslichste," comediă de Angely, în beneficiulŭ d-şórei *Jetti Spiller.*

Scirĭ militare.

Austro-Ungaria. S'au inventatŭ multe mijlóce de distrugere: puscĭ, tunurĭ, mitraileze. Acum se întroduce în tóte armatele europene *puşca de repetiţiă.* Însĕ paralelŭ cu aceste arme ofensive a mersŭ totdéuna inventiunea de mijlóce defensive. Aşa în dilele trecute s'au făcutŭ la Viena încercărĭ cu aşa numita *cuirasă rulantă*, unŭ felŭ de paravanŭ de oţelŭ, căptuşitŭ cu lemnŭ, pusŭ pe róte, anume contra focului teribilŭ alŭ puscilorŭ de repetiţiă. Fiăcare companiă ar avea unŭ asemenea paravanŭ transportabilŭ.

Turcia. Pórta continuă cu mare zelŭ *înarmările militare.* Sosescŭ necontenitŭ nuoi recruţĭ şi trimiterile de trupe în punctele strategice ale graniţei rumeliote dureză. Fortificarea Dardanelelorŭ e terminată şi se înarméză cu tunurĭ de calibru mare. Se va fortifica şi întrarea în Marea Négră. O comisiune militară s'a hotărîtŭ pentru puşca Mauser.

Cestiunea înarmărei. Mitrailezele s'au perfecţionatŭ atâtŭ de multŭ, încâtŭ se potŭ întrebuinţa acum nu numai la marină, ci şi în rĕsboiulŭ de uscatŭ, de fortăreţe şi de munte. Tunulŭ perfecţionatŭ cu focŭ repede, sistemŭ Hotchkiss (tunŭ revolverŭ) şi sistemŭ Nordenfelt se luptă pentru întâiătate. Unŭ astfelŭ de tunŭ produce asupra colónelorŭ de asaltŭ efectulŭ puscilorŭ unui întregŭ batalionŭ. In Rusia, Anglia şi Francia s'au aruncatŭ cu astfelŭ de tunurĭ granate, care au pĕtrunsŭ cuirasa torpilorilorŭ. Aceste tunurĭ se potŭ pune repede în acţiune fiindŭ uşóre şi cuprindendŭ unŭ spaţiu de unŭ metru cvadratŭ numai. Tunulŭ Caponière are cartece cu câte 135 glónţe, aşa că într'o minută dândŭ 32 împuşcăturĭ, trimite în inimicŭ 4320 glónţe, dintre care lovindŭ totŭ alŭ 5-lea glonţŭ unŭ omŭ, într'unŭ minutŭ e sdrenţuitŭ unŭ batalionŭ întregŭ. Rusia are tunurĭ de acestea pentru armata teritorială, mai alesŭ pentru fortăreţele din vestŭ. Anglia s'a provĕdutŭ cu tunurĭ de acestea pentru flotă

Rusia. Nu de multŭ s'a ţinutŭ în Petersburgŭ, sub preşedinţa ministrului de rĕsboiu, unŭ consiliu de rĕsboiu, care s'a ocupatŭ cu publicarea unorŭ furniturĭ însemnate, din care ar putea conchide cineva, că este vorba de o campaniă rusésca la primăvéră. După resoluţiunile luate s'au publicatŭ următórele furniturĭ: Celŭ multŭ până la 13 Aprilie 1887 au sĕ se furniseze: 3120 corturĭ de ofiţerĭ şi 39,420 de soldaţĭ; 50,000 pudĭ glonţe de puscĭ; 10,000 pudĭ pulbere; 500,000 mantale şi atâtea raniţe; 2,000,000 părechĭ cisme, etc. Ofertele sĕ se înainteze până la 10 Decemvre séu la consiliul de resboiu din Petersburgŭ, séu la celŭ din Moscva. Condiţiunile licitaţiei şi modelele pentru obiectele de furnisatŭ se potŭ vedea dela 10 până la 3 ore în tóte dilele, fiă la depoulŭ de muniţii din Petersburgŭ, fiă la intendenţa din Moscva.

Dela conferinţa protopopéscă din Posta.

(desertaţiunea înv. *Eliă Popŭ,* ţinută la 23 Octomvre)
(Urmare.)

Sĕ ne gândimŭ fraţilorŭ plugarĭ, că astădĭ lumea înaintéză în tóte şi alţii numai cu maşine şi într'unŭ modŭ uşorŭ pregătescŭ materiile şi alte felurĭ de lucrurĭ, pre carĭ noi le cumpărămŭ aici forte scumpŭ, cu tóte că materia din care suntŭ făcute de multe orĭ o vindemŭ noi cu unŭ preţŭ prea micŭ, ca sĕ o cumpĕrămŭ érăşĭ forte scumpŭ. Aşa d. e. o piele de vită o vindemŭ argăsitorului cu 8—10-15 fl. şi elŭ scóte pe piele, totŭ dela noi, 30—40-50 fl. Apoi totŭ mai dicŭ plugarii noştri că »cum va fi din copilulŭ meu argăsitorŭ, ş. a., cum am trăitŭ eu, va trăi şi elŭ," etc. Ne înşelămŭ fraţilorŭ cei ce gândimŭ astfelŭ, pentru că lumea s'a schimbatŭ şi din anŭ în anŭ vedemŭ că se împlinescŭ prorociele bĕtrânilorŭ, carĭ au disŭ: veni-va vremea, că în totŭ delulŭ va fi chioscŭ şi în tótă vălcéua móră. . . . .« etc. Apoi câte va mai descoperi încă de aci încolo mintea omenéscă, pre când noi nicĭ nu vomŭ fi în lume. Şi décă noi nu vomŭ îmbrăţişa cu mai mare rîvnă învĕţătura ca sĕ putemŭ înainta cu lumea, écă vomŭ rĕmânea códa altora, de carĭ vomŭ fi subjugaţĭ în totŭ chipulŭ.

Din celea până aci dise putemŭ vedé, că nesciinţa ne aduce sĕrăciă. Sĕ căutămŭ acuma, óre sĕrăcia nu ne pune pedece în calea înaintărei şi a progresului? Ba da! căcĭ din lipsa mijlócelorŭ nu ne putemŭ rădica atâtea şcole înalte naţionale, câte ne suntŭ de lipsă după numĕrulŭ nostru; ba şi carĭ le avemŭ, numai cu marĭ greutăţĭ le putemŭ susţiné, căcĭ nimenĭ cu nimicŭ nu ne ajută decâtŭ singurĭ noi cu slabele nóstre puterĭ. Apoi ce putemŭ dice despre şcólele nóstre sătescĭ menite pentru poporŭ? Trebue érăşĭ sĕ ne gândimŭ cu tótă seriositatea, cugetândŭ la misiunea acelora şi vĕdendŭ starea lorŭ în multe locurĭ pricinuită în diferite modurĭ. Faţă cu şcólele sătescĭ confesionale numai în genere atingŭ aci părerea, căcĭ în specialŭ multe aşŭ avea a ne imputa nouĕ celorŭ chiămaţĭ, décă lucrurile nu mergŭ după cum ar trebui sĕ mérgă. Dér totŭ nesciinţa îlŭ duce pe omŭ la câte şi mai câte fapte netrebnice, din carĭ voiu înşira cu permisiunea d-vóstre câteva.

Voiu începe cu fapte petrecute şi păţite între noi de bieţii ómenii noştri. Scimŭ cu toţii, că mai anii trecuţĭ era ertată usura după placŭ pentru banii împrumutaţĭ. Ómenii noştri luau banĭ pre lângă o usură de 2—5 cr. după unŭ florenŭ pe o sĕptĕmână. Şi încă îi audiai pe unii dicêndŭ că nu suntŭ scumpĭ banii pentru că 2—5 cr. ce suntŭ aceia, nu suntŭ banĭ ş. a. Urmările le scimŭ şi vedemŭ până adĭ, — vinderea de moşii, casĕ etc., familii multe espropriate şi rĕmase pe uliţe. Óre nu nesciinţa a causatŭ în mare parte şi acéstă lovitură pentru poporulŭ nostru? Acum sĕ mai vedemŭ şi alte bóle, carĭ subsapă la trunchiulŭ naţiunei nóstre, carĭ bóle chiămaţĭ suntemŭ a le stîrpi şi delătura. Una dintre acelea e neînfrînată bĕutură a rachiului, care cu durere vedemŭ, că începe a se lăţi între plugarii noştri.

Scimŭ că la începutŭ rachiulŭ s'a folositŭ numai din farmacii, ca medicamentŭ (lécŭ), dér astădĭ de mulţĭ e socotitŭ ca mijlocŭ de traiulŭ vieţii, încâtŭ nicĭ o petrecere socială, nicĭ o poménă ş. a. nu se întêmplă fără folosirea blăstămatei bĕuturĭ umorîtóre. Aşa numai o putemŭ numi, căcĭ materiile ameţitóre din ea şi puse după placulŭ celora ce o manipuléză, putemŭ dice fără de nicĭ o controlă din partea nimĕruia, acelea materii dicŭ numai scurtéză vieţa, ne facŭ bolnăvicioşĭ, greoi, lenoşĭ, slabĭ de minte şi ne ruînéză atâtŭ trupesce câtŭ şi sufletesce. Nimicŭ nu póte sĕ aducă mai multŭ rĕu omenimei, ca şi acéstă bĕutură spurcată, din care se nascŭ: certele, bătăile, uciderile, aprinderĭ, curvii, furtişagurĭ, pismă, mâniă ş. a. ş. a. totŭ pĕcate peste pĕcate. Sĕ ne uitămŭ, fraţilorŭ, la 2 ómenĭ, dintre carĭ unulŭ e pretinulŭ şi celălaltŭ duşmanulŭ rachiului şi ce vomŭ observa? Pre când celŭ dintêiu prietenulŭ rachiului îlŭ vedemŭ gălfĕdŭ, amorţitŭ la glasŭ, roşu la ochĭ, cu mânile tremurânde, nicĭ odată cu lucrurile în rêndŭ; celălaltŭ (duşmanulŭ) e cu bujorŭ în faţă, veselŭ, cu vorbe alese, pururea treazŭ, cu rînduiélă bună în tóte lucrurile, îmbrăcatŭ bine, cercetândŭ biserica şi locurile alese, — şi cu trai bunŭ familiarŭ. Ce deschilinire mare, fraţilorŭ, între beutoriulŭ de rachiu şi între celŭ ce îlŭ încunjură! Vĕ mărturisescŭ că eu mai multŭ considerezŭ pe animalulŭ necuvêntătorŭ, decâtŭ pe omulŭ, făptura cea alésă a lui D-deu, când acela e în starea beţiei. Şi credŭ că toţĭ sunteţĭ de o părere cu mine în acéstă privinţă. (Va urma.)

SCIRĬ TELEGRAFICE*).

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

BUCURESCĬ, 17 Decemvre — Tractatulŭ de comerţŭ ruso-românŭ s'a subscrisŭ adĭ pe durata de cincĭ anĭ.

PETERSBURGŬ, 17 Decemvre. — Unŭ comunicatŭ oficiosŭ arată în „Journalŭ de St. Petersbourg," că Rusia va ridica obiecţiunĭ contra candidaturei prinţului de Cobourg.

BERLINŬ, 17 Decemvre. — Asupra cercurilorŭ oraşelorŭ Francfurtŭ la Main, Hainau, Taunulŭ superiorŭ s'a proclamatŭ mica stare de asediu.

*) Primite Sâmbătă dimineţa. — Red.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ Dr. Aurel Mureşianu

publicate până în presinte asupra elementelorŭ turcescĭ în limba română este că nu se face distincţiune între *turcescŭ* şi *turcescŭ*. La prima vedere s'ar putea uşorŭ crede, că aceste elemente aparţinŭ în totalitatea lorŭ limbei osmanlie, adecă limbei turcescĭ κατ'ἐξοχήν, pe cand din contră suntŭ multe din ele care suntŭ anterióre apariţiunei Osmanliilorŭ în peninsula balcanică. Cuvêntulŭ *ciobanŭ* (păstorŭ) de esemplu este turcescŭ, de origine persană; e sigurŭ, într'acea, că nu de către Osmanlii a fostŭ înseilatŭ în limba română, ci de către nomadii tartarĭ ai Evului mediu, carĭ l'au datŭ şi limbei ruse din Rusia mică şi limbei poloneze, pe când prin mijlocirea limbei române elŭ a trecutŭ în limba sĕrbéscă, în cea bulgară şi de acolo mai departe. Alăturĭ cu *cioban* a conservatŭ limba română două sinonime latine: pĕcurar=pecurarium şi păstor—pastorem. Rĕsboinicii osmanlii, rĕsboinicĭ şi nu ciobanĭ, au făcutŭ, la întrarea lorŭ în Europa, cunoscinţă cu ciobanii românĭ.

Unŭ altŭ esemplu multŭ mai interesantŭ Cuvêntulŭ românŭ *cocióbă* (casă mică, învelită cu paie, bordeiu, colibă), pe care d-lŭ Cihac voia cu totŭ preţulŭ sĕ-lŭ facă a deriva din limba slavă, e din punctŭ în punctŭ cuvêntulŭ djagataicŭ *Köči-oba*, avĕndŭ acelaşŭ sensŭ şi care nu se găsesce nicidecum în limba osmanlie.

(Va urma.)

Cursulŭ la bursa de Viena

din 17 Decemvre st. n. 1886.

Rentă de aurŭ 4%	103.85
Rentă de hârtiă 5%	93.60
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	151.75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	99.40
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	— —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	120 70
Bonurĭ rurale ungare	104.80
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.25
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	104 25
Bonurĭ cu cl. de sortare	104 35
Bonurĭ rurale transilvane	104 25
Bonurĭ croato-slavone	105 25
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.75
Imprumutulŭ cu premiu ung.	121 25
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	123.—
Renta de hârtiă austriacă	82 65
Renta de arg. austr.	83 50
Renta de aurŭ austr.	112 75
Losurile din 1860	138.75
Acţiunile băncei austro-ungare	880.—
Act. băncei de creditŭ ung.	305.50
Act. băncei de creditŭ austr.	293.80
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.97
Napoleon-d'orĭ	9.96
Mărcĭ 100 împ. germ.	61.85
Londra 10 Livres sterlinge	126.10

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 21 Decemvre st. n. 1886.

Bancnote romănescĭ	Cump.	8.44	Vend.	8.46
Argint romănesc	»	8.40	»	8.42
Napoleon-d'orĭ	»	9.94	»	9.96
Lire turcescĭ	»	11.30	»	11.33
Imperialĭ	»	10.30	»	10.33
Galbenĭ	»	5.95	»	5.97
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.50	»	101.50
Ruble Rusescĭ	»	116.—	»	117.—
Discontulŭ	»	7—10% pe anŭ.		

Concursŭ.

Pentru ocuparea postului de învĕţătorŭ la scóla confesională gr. cat. română din Nepos, vicariatulŭ Rodnei, prin acésta se escrie din nou concursŭ sub următórele condiţiunĭ:

1. Salarŭ anualŭ de 300 fl. v. a.
2. Grădina scólei.
3. 6°□ de lemne pentru învĕţătorŭ.

Salarulŭ se solvesce în rate lunarĭ anticipative din fondulŭ scolasticŭ confesionale.

Doritorii de a ocupa acestŭ postŭ vorŭ avea a dovedí absolvarea alorŭ 4 clase gimnasiale, absolutoriele preparandialĭ, testimoniu de cualificaţiune, moralitate şi serviciu.

Suplicele provĕdute cu susnumitele documente au sĕ între la senatulŭ scolasticŭ confesionalŭ localŭ până în 31 Decemvre 1886 séra. Cele întârdiate nu se vorŭ considera.

Postulŭ de învĕţătorŭ se va ocupa numai provisoriu pre anulŭ scolasticŭ 1886/7.

Din şedinţa senatului scolasticŭ confes. gr. cat

Neposŭ, în 7 Decemvre 1886.

Preşedintele: **Macedonŭ Majorianŭ**, parochŭ gr. cat.

Notarŭ ad hoc: **Dionisiu Loginŭ**, 3—3

Nr. 10842/1886.

Publicaţiune!

Pentru asigurarea liferaţiei lemnelorŭ de focŭ, necesare pe anulŭ 1887 la oficiulŭ administrativŭ, orfanalŭ şi jurisdicţiunei pupilare din comitatulŭ Braşovŭ, in cantitatea concésă prin lege, socotite cam la 415 metri cubicĭ lemne uscate de fagŭ, se va pertracta la 23 Decemvre a. c. 9 óre a. m. la oficiulŭ Vice-comitelui asupra ofertelorŭ făcute prin scrisóre sigilată.

Doritorii de a licita la acéstă liferaţiă suntŭ provocaţĭ, ca până la diua şi ora de mai susŭ sĕ-şĭ aştérnă la oficiulŭ Vice-comitelui ofertele lorŭ în scrisŭ şi provĕdute cu 52 fl. v. a. vadiu.

Condiţiunile de liferaţiă se potŭ vedea de astădĭ încolo în orele de oficiu la oficiulŭ administrativŭ alŭ Vice-comitelui.

Braşovŭ, 14 Decemvre 1886.

Iuliu Roll,
vice-comite şi consiliarŭ reg.

Nr. 10842/1886.

Publicaţiune!

Pentru asigurarea liferaţiei de rechisitele de cancelariă necesare pe anulŭ 1887 pe séma oficiolatului jurisdicţiunei pupilare şi a oficiului judecatoriei centrale din comitatulŭ Braşovului, în cantitatea concésă de lege, se va pertracta la 24 Decemvre a. a., 10 óre a. m. la oficiulŭ Vice-comitelui asupra ofertelorŭ făcute prin scrisóre sigilată.

Doritorii de a concura la acéstă liferaţiune suntŭ provocaţĭ a-şĭ trimite până la diua şi ora de mai susŭ la oficiulŭ Vice-comitelui ofertele lorŭ în scrisŭ şi sigilate, provĕdute fiindŭ cu vadiu de 20 fl. v, a. şi cu mostrele trebuinciόse.

Condiţiunile de liferare se potŭ vedea de adĭ încolo la oficiulŭ administrativŭ alŭ Vice-Comitelui în orele de oficiu.

Braşovŭ, 14 Decemvre 1886.

Iuliu Roll.
vice-comite şi consiliarŭ reg.

Nr. 10842/1886.

Publicaţiune!

Pentru asigurarea liferaţiunei a 12 părechĭ cisme şi 12 părechĭ ghete, necesare pe anulŭ 1887 pentru servitorii dela judecătoria comitatului Brasovŭ, se va pertracta la 30 l. c. 11 óre a. m. la oficiulŭ Vice-Comitelui asupra ofertelorŭ presentate de concurenţĭ sub scrisóre sigilată.

Doritorii de a concura suntŭ provocaţĭ, ca până la diua şi ora de mai susŭ sĕ-şi aştérnă la oficiulŭ Vice-Comitelui ofertele lorŭ în scrisŭ şi sigilate, provĕdute cu Vadiu de 20 fl. v. a.

Condiţiunile de liferaţiune se potŭ vedea de astădĭ încolo în orele de oficiu la oficiulŭ administrativŭ alŭ Vice-comitelui.

Braşovŭ, 14 Decemvre 1886.

Iuliu Roll,
vice-comite şi consiliarŭ reg.

Nr. 10842/1886.

Publicaţiune.

Pentru a se asigura pe anulŭ 1887 curăţirea sobelorŭ şi a coşurilorŭ din localităţile oficiale centrale ale judecătoriei comitatului Braşovŭ se va pertracta la 28 Decemvre a. c., 10 óre a. m. asupra ofertelorŭ sigilate incurse până atuncĭ.

Doritorii de a concura suntŭ învitaţĭ, ca până la diua şi ora de mai susŭ sĕ-şĭ aştérnă la oficiulŭ Vice-comitelui ofertele lorŭ în scrisŭ şi sigilate, provĕdute fiindŭ cu vadiu de 5 fl. v. a.

Braşovŭ, 14 Decemvre 1886.

Iuliu Roll,
vice-comite şi consiliarŭ reg.

Nr. 10842/1886.

Publicaţiune.

Pentru asigurarea liferaţiunei de îmbrăcăminte necesară pe anulŭ 1887 pe séma servitorilorŭ ai judecătoriei comitatului Braşovŭ sĕ va pertracta în 30 Decemvre a. c. 9 óre a. m. la oficiulŭ Vicecomitelui asupra ofertelorŭ făcute prin scrisorĭ sigilate.

Doritorii de a concura suntŭ provocaţĭ a-şĭ trimite până la diua şi ora de mai susŭ ofertele lorŭ la oficiulŭ Vice-comitelui în scrisŭ şi sigilate, provĕdute fiindŭ cu 80 fl, v. a. vadiu şi cu mostre de postavŭ şi de materiă pentru îmbrăcăminte de véră.

Îmbrăcămintea, ce e a se lifera constă din următórele bucăţĭ:

5 Mantale.
6 Atile.
6 Rocurĭ.
6 Nădragĭ unguresci.
6 Pantalonĭ.
12 Veste (jiletcĭ.)
24 Legăturĭ de gâtŭ (cravate)
12 Şepcĭ.
12 Rĕndurĭ vestminte de vară.

Condiţiile de liferaţiune se potŭ vedea de adĭ încolo la oficiulŭ administrativŭ alŭ Vice-comitelui.

Braşovŭ, 14 Decemvre 1886.

Iuliu Roll,
vice-comite şi consiliarŭ reg.

Avisŭ d-lorŭ abonaţĭ!

Rugămŭ pe d-nii abonaţĭ ca la reînoirea prenumeraţiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ şi numerii de pe făşia sub care au primitŭ diarulŭ nostru până acuma.

Domnii ce se aboneză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ şi sĕ arate şi posta ultimă. *ADMINISTR. „GAZ. TRANS"*

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.